

**Valtuustoaloite toimien aloittamiseksi hyvinvointialuetta vastaan mikäli Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen päätös palveluverkon suhteen on skenaario 1 tai 2**

Kunnanvaltuusto 22.05.2023 § 40

Hannu Hämäläinen jätti valtuustoaloitteen, jolla halutaan, että Tohmajärven kunta aloittaa viipymättä lausunnossa mainitut oikeustoimet Pohjois-Karjalan hyvinvointialuetta vastaan, mikäli Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen päätökseksi 22.6.2023 palveluverkon suhteen tulee skenaario 1 tai 2.

Aloitteen on Hannu Hämäläisen lisäksi allekirjoittanut 25 valtuutettua.

Valtuustoaloite kokonaisuudessaan on **pöytäkirjan liitteenä**.

**Päätös**

Kunnanvaltuusto ottaa aloitteen vastaan ja antaa sen edelleen kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

---

Kunnanhallitus 05.06.2023 § 165

**Asian valmistelija**

hallintopäällikkö Heidi Pitkänen, heidi.pitkanen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4002

**Esittelijä**

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

**Päätösehdotus**

Kunnanhallitus antaa aloitteen edelleen kunnanjohtajalle valmisteltavaksi.

Merkitään, että käytiin laaja evästyskeskustelu aloitteen valmistelusta.

**Päätös**

Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti.

---

Kunnanhallitus 14.08.2023 § 211

121/00.02.15/2023 [Valtuustoaloite toimien aloittamiseksi hyvinvointialuetta vastaan mikäli Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen päätös palveluverkon suhteen on skenaario 1 tai 2]

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti [22.6.2023 § 44](#), että aluevaltuusto hyväksyy palvelustrategian ja siihen sisältyvät palveluverkkosuunnitelmat 2b skenaarion pohjautuvan muutosesityksen mukaisesti, niin että kohta 3) kuuluu: Aukkaiden palvelutarpeeseen perustuvat liikkuvat lähipalvelut järjestetään kiinteään toimipisteeseen kaikkiin hyvinvointialueen kuntiin, joissa ei ole laajan palvelun soteasemaa (Heinävesi, Juuka, Polvijärvi, Rääkkylä, Tohmajärvi).

Tohmajärven kunta on lausunut Siun Soten tulevaisuuslautakunnalle kunnanhallituksen päätöksen [24.4.2023 § 128](#) mukaisesti, että Tohmajärven kuntalaiset asetetaan eriarvoiseen asemaan palvelujen saavutettavuuden suhteen, mikäli kunnassa ei ole omaa sote-asemaa. Tohmajärven kunta vastustaa skenaarioiden 1 tai 2 palveluverkkosuunnitelman toteuttamista. Mikäli Tohmajärven kuntalaiset asetetaan eriarvoiseen asemaan palveluiden saavutettavuuden suhteen, tulee kunta aloittamaan oikeustoimet. Tohmajärven kunnanhallituksen näkemys on, että palveluverkkosuunnitelmaa tulisi viedä skenaario 3:n suuntaan. Kunta kannattaa paikallisten palveluiden kehittämistä ja niiden tarjoamista kaikissa Pohjois-Karjalan kunnissa ja suurimmissa taajamissa. Sosiaali- ja terveystieteiden integraatio edellyttää myös sosiaalipalvelujen järjestämistä samoissa tiloissa. Tohmajärven kunnanhallituksen mielestä lähipalveluita eli kunnissa tarjottavia sote-palveluita ei saa asetta vastakkain erikoissairaanhoidon kanssa. Tohmajärven kunnanhallitus esittää hyvinvointialueelle nykyistä (lähes olematonta) tiiviimpää yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen henkilöstön kanssa lääkäreiden ja hoitajien löytämiseksi.

Tämä kokonaisuus huomioon ottaen Tohmajärven kunta on hakenut Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuuston 22.6.2023 § 44 päätökseen muutosta valittamalla, koska päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ([kunnanjohtajan viranhaltijapäätös 36/2023](#)). Kunnanjohtajalla on [kuntalain 41](#) §:n nojalla oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta.

Tohmajärven kunnan näkemyksen mukaan asian valmisteluun on osallistunut esteellisiä henkilöitä ainakin seuraavissa valmistelun vaiheissa: 13.12.2022 ja 12.4.2023 tulevaisuuslautakunnassa (luottamushenkilön kaksoisrooli). Esteellisten luottamushenkilöiden kommentit ovat saattaneet vaikuttaa muiden jäsenten mielipiteisiin, vaikka he eivät ole olleet paikalla, kun esitys aluehallitukselle hyväksyttiin.

Tulevaisuuslautakunnan harkinnan mukaan kunnat eivät ole asianosaisasemassa hyvinvointialueen päättäessä palvelustrategiasta ja palveluverkosta. Kuitenkin hallintolain mukaan asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Koska palvelustrategialla ja palveluverkkosuunnitelmalla on konkreettisia oikeudellisia ja taloudellisia vaikutuksia kuntiin (toimitilavuokrasopimukset kunnan ja hyvinvointialueen välillä), on jäsenkuntia pidettävä asianosaisena palvelustrategiaan ja palveluverkko-suunnitelmaan liittyvässä päätöksenteossa.

Mikäli kunta ei olisikaan asianosaisasemassa, tulee toissijaisesti sovellettavaksi yhteisöjääviys. Kaksoisroolissa toimineet luottamushenkilöt ovat olleet esteellisiä hyvinvointialueelle jäsenkunnille odotettavissa olleen erityisen hyödyn tai vahingon myötä. Pitkällä aikavälillä palveluverkkopäätöksellä on merkittäviä vaikutuksia mm. kunnan elinvoimaisuuteen.

Esteellisyyttä voidaan viimesijassa arvioida myös yleislausekejääviyden perusteella. On selvää, että ulkopuolinen voi ryhtyä epäilemään sellaisen tulevaisuuslautakunnan jäsenen puolueettomuutta, joka osallistuu sellaisen päätöksen valmisteluun, joka voi olla erittäin edullinen nimenomaisesti luottamushenkilön edustaman kunnan kannalta, etenkin ottaen huomioon palvelustrategian suuri merkitys kunnille ja sen asukkaille.

Tohmajärven kunnan näkemyksen mukaan päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä myös sen vuoksi, että kuulemisvelvoite on laiminlyöty. Tulevaisuuslautakunta ei ole yksilöinyt lausumapyyntönsä, mistä erityisistä seikoista lausuntoa pyydetään. Lausuntopyyntö oli laadittu siten, että lausuntoa pyydettiin käytännössä palveluverkosta ja strategiasta kokonaisuudessaan. Kuuleminen ei ollut myöskään tasapuolista, koska yleisötilaisuuksia ei järjestetty lainkaan. Lausunnon antamiseksi varattu määräaika ei myöskään ollut riittävä.

Edellä esitettyjen seikkojen vuoksi Tohmajärven kunta katsoo, että hyvinvointialuevaltuuston 22.6.2023 antama päätös § 44 tulee kumota ja palauttaa valmisteltavaksi.

Valituksenalainen päätös on lainvastainen myös siltä osin, kun päätöksellä supistetaan hyvinvointialueen asukkaisten perusoikeuksia merkittävällä tavalla taloudellisiin syihin vedoten.

Kunnanhallituksen tehtävänä on [kuntalain 39](#) §:n mukaan valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa. Tohmajärven kunnan hallintosäännön 26 §:n mukaisesti toimialajohtaja käyttää puhevaltaa toimialallaan. Puhevallan käyttämiseen katsotaan kuuluvan oikeus tehdä oikeustoimia.

Tohmajärven kunnan Itä-Suomen hallinto-oikeuteen 1.8.2023 toimittama valitus on kokonaisuudessaan **esityslistan liitteenä**.

#### **Asian valmistelija**

hallintopäällikkö Heidi Pitkänen, heidi.pitkanen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4002

#### **Esittelijä**

kunnanjohtaja Mikko Löppönen, mikko.lopponen@tohmajarvi.fi, puh. 040 105 4001

#### **Päätösehdotus**

Kunnanhallitus hyväksyy Tohmajärven kunnan aluevalituksen Itä-Suomen hallinto-oikeudelta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätökseen (22.6.2023 § 44), joka koskee Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategiaa vuosille 2023 - 2038. Kunnanhallitus esittää valtuustolle Tohmajärven kunnan tekemän aluevalituksen vastauksena valtuustoaloitteeseen. Samalla kunnanhallitus esittää valtuustolle, että se toteaisi aloitteen loppuun käsitellyksi.

#### **Päätös**

Kunnanhallitus hyväksyi Tohmajärven kunnan aluevalituksen Itä-Suomen hallinto-oikeudelta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätökseen (22.6.2023 § 44), joka koskee Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategiaa vuosille 2023 - 2038. Kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle Tohmajärven kunnan tekemän aluevalituksen vastauksena valtuustoaloitteeseen. Samalla kunnanhallitus päätti esittää valtuustolle, että se toteaisi aloitteen loppuun käsitellyksi.

---